

**UAB „INVALDA TURTO VALDYMAS“
KLIENTŲ SKIRSTYMO Į NEPROFESIONALIUS, PROFESIONALIUS IR TINKAMĄ SANDORIO ŠALĮ TAISYKLĖS**

I. TAISYKLIŲ PASKIRTIS

1. Klientų skirstymo į neprofesionalių, profesionalių ir tinkamą sandorio šalį taisyklių (toliau – taisyklės) paskirtis – nustatyti uždaros akcinės bendrovės „Invalda turto valdymas“ (toliau – Valdytojas) klientų skirstymo į neprofesionalių, profesionalių ir tinkamą sandorio šalį procesą, jeigu klientai naudojami ar yra išreiškę pageidavimą naudotis Valdytojo teikiamomis investicinėmis paslaugomis ir išsaugoti tai patvirtinančius įrodymus.

II. TAISYKLIŲ TIKSLAS

2. Taisyklių tikslas – užtikrinti principo „pažink savo klientą“ įgyvendinimą, siekiant, kad Valdytojo klientui būtų pasiūlytos geriausiai jo interesus atitinkančios investicinės paslaugos ir jos tinkamai suteiktos.

III. TAIKYMAS

3. Taisyklėmis vadovaujasi Valdytojo darbuotojai, vykdančys tiesiogiai su investicinių paslaugų teikimu Valdytojo klientams susijusias funkcijas.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

4. Taisyklių teisinis pagrindas:
 - 4.1. Lietuvos Respublikos Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22 straipsnis (Žin., 2007, Nr. 17-627);
 - 4.2. Lietuvos Respublikos Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo 4 straipsnis (Žin., 2003, Nr. 74-3425; 2007, Nr. 117-4772);
 - 4.3. 2007 m. gegužės 31 d. Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisijos nutarimas Nr. 1K-22 „Dėl investicinių paslaugų teikimo ir kliento pavedimo priėmimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (su pakeitimais, padarytais 2007 m. spalio 30 d. Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisijos nutarimu Nr. 1K-33 dėl Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisijos 2007 m. gegužės 17 d. nutarimo Nr. 1K-17 „Dėl finansų maklerio įmonių veiklos organizavimo taisyklių patvirtinimo“ ir 2007 m. gegužės 31 d. nutarimo Nr. 1K-22 „Dėl investicinių paslaugų teikimo ir klientų pavedimų priėmimo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo) (Žin., 2007, Nr. 64-2500, Nr. 117-4813).
5. Taisyklėse vartojamos sąvokos:
 - 5.1. **Neprofesionalusis klientas** – klientas, kuris nepriskiriamas nei prie profesionaliųjų klientų, nei prie tinkamų sandorio šalių.
 - 5.2. **Profesionalusis klientas** – klientas, kuris turi pakankamai žinių, įgūdžių ir patirties pagrįstiems investiciniams sprendimams savarankiškai priimti, gali tinkamai įvertinti su tuo susijusią riziką ir atitinka šios tvarkos 5.1 punkte nurodytus profesionaliesiems klientams nustatytus kriterijus.
 - 5.3. **Tinkama sandorio šalis** – klientas, atitinkantis šios tvarkos 8. punkte numatytus kriterijus.
 - 5.4. **Investicinės paslaugos** – finansinių priemonių portfelio valdymas.
 - 5.5. **Dideliu sandoriu laikoma** (EUR):

Klasė pagal vidutinę dienos apyvartą (VDA)	VDA < 500000	500000 ≤ VDA < 1000000	1000000 ≤ VDA < 25000000
Mažiausia suma, kad pavedimas būtų laikomas dideliu, palyginti su įprastu sandorio dydžiu rinkoje	50000	100000	250000

Klasė pagal vidutinę dienos apyvartą (VDA)	25000000 ≤ VDA < 50000000	VDA ≥ 50000000
Mažiausia suma, kad pavedimas būtų laikomas dideliu, palyginti su įprastu sandorio dydžiu rinkoje	400000	500000

V. KLIENTŲ KATEGORIJOS IR JŲ SANDORIAI

6. Profesionaliaisiais klientais be atskiro pripažinimo laikomi:

- 6.1. licencijuoti ir (arba) kitu būdu prižiūrimi subjektai, veikiantys finansų rinkose, – kredito įstaigos, finansų maklerio įmonės, kitos licencijuotos ir (arba) prižiūrimos finansų įstaigos, draudimo įmonės, kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės, pensijų fondai ir jų valdymo įmonės, prekiautojai biržos prekėmis ir išvestinėmis priemonėmis dėl biržos prekių, ateities sandoriais savo sąskaita prekiaujantys asmenys ir kiti instituciniai investuotojai. Šiame punkte nurodyti profesionalieji klientai apima Europos Sąjungos valstybėse narėse ir trečiojoje šalyse licencijuotus ir (arba) prižiūrimus subjektus;
- 6.2. didelės įmonės, atitinkančios bent 2 iš šių kriterijų:
 - 6.2.1. balanse nurodyto turto vertė – ne mažiau kaip 20 milijonų eurų;
 - 6.2.2. pardavimo grynosios pajamos – ne mažiau kaip 40 milijonų eurų;
 - 6.2.3. nuosavos lėšos – ne mažiau kaip 2 milijonai eurų.
- 6.3. šalių vyriausybės ir savivaldybės, valstybės skolos valdymą vykdančios subjektai, centriniai bankai, Pasaulio bankas, Tarptautinis valiutos fondas, Europos centrinis bankas, Europos investicijų bankas ir kitos panašios tarptautinės ir tarpvalstybinės institucijos;
- 6.4. kiti instituciniai investuotojai, kurių pagrindinė veiklos sritis yra investavimas į finansines priemones, įskaitant subjektus, kurie verčiasi turto investavimu ar dalyvauja kituose finansavimo sandoriuose.

7. Asmenys, kurie gali būti pripažinti profesionaliaisiais klientais

- 7.1. Siekiant asmenį pripažinti profesionaliuoju klientu, turi būti tenkinami bent 2 iš šių kriterijų:
 - 7.1.1. per paskutinius keturis metų ketvirčius klientas kiekvieną ketvirtį atitinkamoje rinkoje yra vidutiniškai sudaręs po 10 didelių sandorių;
 - 7.1.2. kliento finansinių priemonių portfelis, įskaitant pinigines lėšas, viršija 500 tūkstančių eurų;
 - 7.1.3. klientas profesionaliai dirba arba dirbo finansų sektoriuje ne mažiau kaip metus eidamas tokias pareigas, kurios reikalauja žinių apie klientui numatomas teikti paslaugas ar numatomus sudaryti sandorius.
- 7.2. Šių taisyklių 7.1. punkte nurodytus kriterijus atitinkantiems klientams gali būti netaikomos kai kurios investuotojų apsaugos priemonės, jeigu:
 - 7.2.1. klientas yra raštu pareiškęs Valdytojiui, kad pageidauja būti pripažintas profesionaliuoju klientu – arba dėl visų teikiamų paslaugų ir sudaromų sandorių, arba tik dėl tam tikrų paslaugų ir sudaromų sandorių arba sandorių ar finansinių priemonių tipų;
 - 7.2.2. Valdytojas yra aiškiai raštu nurodęs klientui, kurios investuotojų apsaugos priemonės jam netaikomos;
 - 7.2.3. klientas yra atskiru dokumentu raštu patvirtinęs, kad yra susipažinęs ir suvokia pasekmes, kurias sukelia tam tikrų investuotojų apsaugos priemonių atsisakymas.
- 7.3. Valdytojas, prieš pripažindamas asmenį profesionaliuoju klientu ir nustodamas jam taikyti kai kurias investuotojų apsaugos priemones, privalo įsitikinti, kad klientas atitinka šios tvarkos 7.1. punkte numatytus reikalavimus.
- 7.4. Profesionaliuoju klientu pripažintas asmuo privalo informuoti Valdytoją, jei pasikeičia informacija, kurios pagrindu klientas buvo priskirtas tam tikrai klientų kategorijai. Kai Valdytojiui tampa žinoma, kad klientas nebetenkina sąlygų, pagal kurias jis buvo pripažintas profesionaliuoju klientu, Valdytojas privalo imtis atitinkamų veiksmų ir taikyti klientui visas investuotojų apsaugos priemones.
- 7.5. Šių taisyklių 7.1. punkte nurodytiems profesionaliesiems klientams jų pasirinkimu gali būti netaikomos visos ar dalis žemiau nurodytų investuotojų apsaugos priemonių:
 - 7.5.1. aiškiai ir suprantamai suteikti klientams visą reikalingą informaciją, kurios pagrindu jie galėtų suprasti siūlomų investicinių paslaugų ir finansinių priemonių esmę bei joms būdingą riziką ir galėtų priimti pagrįstus investicinius sprendimus;
 - 7.5.2. pateikti klientui informaciją apie:
 - 7.5.2.1. Valdytoją ir jo teikiamas investicines paslaugas;
 - 7.5.2.2. finansines priemones ir siūlomą investavimo strategiją, įskaitant konsultacijas ir įspėjimą apie riziką, kuri būdinga tam tikroms investavimo strategijoms arba investicijoms į tam tikras finansines priemones;
 - 7.5.2.3. klientų pavedimų vykdymo vietas;
 - 7.5.2.4. pavedimo vykdymo išlaidas ir kitus mokėjimus;
 - 7.5.3. kitos Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22 str., 24 str. ir 25 str. 2 ir 3 dalyse nurodytos neprofesionaliųjų klientų apsaugos priemonės (1 priedas).
 - 7.5.4. Valdytojas praneša profesionaliajam klientui, kad jis turi teisę prašyti pakeisti investicinių paslaugų teikimo sutarties sąlygas siekiant aukštesnio kliento interesų apsaugos lygio.

8. Tinkamos sandorio šalys

- 8.1. Tinkamomis sandorio šalimis laikomos:
 - 8.1.1. finansų maklerio įmonės;
 - 8.1.2. kredito įstaigos;
 - 8.1.3. draudimo įmonės;
 - 8.1.4. kolektyvinio investavimo subjektai ir jų valdymo įmonės;

- 8.1.5. pensijų fondai ir jų valdymo įmonės;
- 8.1.6. kitos Europos Bendrijoje ar atskirose valstybėse narėse licencijuotos ar prižiūrimos finansų įstaigos, valstybių narių vyriausybės ir jų įgalioti subjektai, užsiimančios valstybės skolos valdymu, taip pat centriniai bankai ir tarpvalstybinės organizacijos;
- 8.1.7. asmenys, kurių pagrindinė veikla yra sandorių dėl biržos prekių ir (arba) išvestinių priemonių dėl biržos prekių sudarymas savo sąskaita, išskyrus, jei asmenys, savo sąskaita sudarantys sandorius dėl biržos prekių ir (arba) išvestinių priemonių dėl biržos prekių, priklauso asmenų grupei, kurios pagrindinė veikla yra kitų investicinių paslaugų arba banko paslaugų teikimas;
- 8.1.8. įmonės, teikiančios investicines paslaugas ir (arba) vykdančios investicinę veiklą, kurių sudaro tik sandorių savo sąskaita sudarymas finansinių ateities, pasirinkimo arba kitų išvestinių priemonių ir pinigų rinkose siekiant vienintelio tikslo – apdrausti savo pozicijas išvestinių finansinių priemonių rinkose, taip pat įmonės, kurios sudaro sandorius kitų įmonių, teikiančių investicines paslaugas ir (arba) vykdančių investicinę veiklą, kurių sudaro tik sandorių savo sąskaita sudarymas finansinių ateities, pasirinkimo arba kitų išvestinių priemonių ir pinigų rinkose siekiant vienintelio tikslo – apdrausti savo pozicijas išvestinių finansinių priemonių rinkose, sąskaita arba veikdamos jų interesais formuoja kainas, o už jas garantuoja tų pačių rinkų tarpuskaityto sistemų nariai, prisiimdami atsakomybę už tokių įmonių sudarytus sandorius.

Sandoriai su tinkamomis sandorio šalimis

- 8.2. Valdytojas, klientų ar savo vardu, turi teisę sudaryti sandorius arba tarpininkauti sudarant sandorius su tinkamomis sandorio šalimis nesilaikydamas Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22 ir 24 straipsniuose bei 25 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytų pareigų dėl sudaromų sandorių ir su šiais sandoriais tiesiogiai susijusių papildomų paslaugų.
- 8.3. Asmens priskyrimas tinkamų sandorio šalių kategorijai nepanaikina šio asmens teisės prašyti jam taikyti visas neprofesionaliųjų investuotojų interesus apsaugos priemones, įskaitant priemones, nustatytas Finansinių priemonių rinkų įstatymo 22, 24 ir 25 straipsniuose. Toks prašymas gali būti bendro pobūdžio arba pateikiamas kiekvienu konkrečiu atveju.
- 8.4. Tinkamomis sandorio šalimis gali būti pripažįstami ir kiti subjektai, nenurodyti šios tvarkos 8 punkte, kurie atitinka Vertybinių popierių komisijos nustatytus kriterijus. Jei planuojamo sudaryti sandorio šalis priklauso skirtingoms jurisdikcijoms, Valdytojas pripažįsta tokį subjektų statusą, kokį nustato teisės aktai tos valstybės narės, kurioje sandorio šalis yra įsteigta.
- 8.5. Valdytojas, prieš sudarydamas sandorį su tinkama sandorio šalimi ar tarpininkaudamas sudarant tokį sandorį, turi gauti aiškų sandorio šalies patvirtinimą, kad ji sutinka būti laikoma tinkama sandorio šalimi. Toks sutikimas gali būti bendro pobūdžio arba dėl kiekvieno sandorio atskirai.

VI. KLIENTO KATEGORIJOS NUSTATYMO TVARKA

- 9. Investicines paslaugas Valdytojo vardu teikiantys darbuotojai klientui ar potencialiam klientui pateikia anketą, sudarytą remiantis Valdytojo informacijos apie klientą surinkimo, apdorojimo, atnaujinimo ir saugojimo tvarka. Anketos pagalba surinktos informacijos apie klientą pagrindu ir remdamasis šioje tvarkoje nustatytais kriterijais darbuotojas priskiria klientą neprofesionaliųjų, profesionaliųjų ar tinkama sandorio šalimi laikomų klientų kategorijai.
- 10. Investicinės paslaugos klientams teikiamos atsižvelgiant į tai, kokiai kategorijai jis priskirtas bei į Valdytojo ir kliento sudarytas sutartis.
- 11. Informacija apie klientą atnaujinama Valdytojo informacijos apie klientą surinkimo, apdorojimo, atnaujinimo ir saugojimo tvarkoje nustatyta tvarka ir terminais.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 12. Kliento priskyrimą atitinkamai kategorijai patvirtinantys dokumentai saugomi ne mažiau kaip 10 metų Valdytojo vidaus dokumentuose nustatyta tvarka.
 - 13. Šios taisyklės įsigalioja nuo jų patvirtinimo dienos ir galioja iki jų pakeitimo ir (ar) panaikinimo momento.
 - 14. Šios taisyklės gali būti keičiamos ir (ar) pildomos tik ITV generalinio direktoriaus įsakymu dėl jų pakeitimo ir (ar) papildymo.
 - 15. Šių taisyklių pakeitimai ir papildymai įsigalioja nuo jų patvirtinimo dienos, jei kita įsigaliojimo data nėra nurodyta pačiuose papildymuose ir (ar) pakeitimuose.
-

NEPROFESIONALIŲ KLIENTŲ APSAUGOS PRIEMONĖS

1. Valdytojas, teikdamas klientui investicines paslaugas ir (arba) papildomas paslaugas, veikia sąžiningai, teisingai ir profesionaliai geriausiomis klientui sąlygomis ir jo interesais, laikydamasis šiame priede nustatytų reikalavimų.
 2. Valdytojo darbuotojas, teikiantis klientui investicines paslaugas, aiškiai ir suprantamai suteikia klientams ir potencialiems klientams visą reikalingą informaciją, kurios pagrindu jie galėtų suprasti siūlomų investicinių paslaugų ir finansinių priemonių esmę bei joms būdingą riziką ir galėtų priimti pagrįstus investicinius sprendimus. Informacija gali būti pateikiama standartizuota forma. Įgyvendinant šiuos reikalavimus klientui pateikiama informacija apie:
 - 2.1. Valdytoją ir jo teikiamas paslaugas;
 - 2.2. finansines priemones ir siūlomą investavimo strategiją, įskaitant konsultacijas ir įspėjimą apie riziką, kuri būdinga tam tikroms investavimo strategijoms arba investicijoms į tam tikras finansines priemones;
 - 2.3. investicinės paslaugos teikimo išlaidas ir kitus mokėjimus.
 3. Valdytojo darbuotojas, prieš pradėdamas teikti klientui investicines paslaugas, kurios apima turto valdymą, surenka informaciją apie kliento ar potencialaus kliento:
 - 3.1. žinias ir patirtį investavimo srityje, susijusias su konkrečiomis investicinėmis paslaugomis ar finansinėmis priemonėmis;
 - 3.2. finansinę padėtį;
 - 3.3. tikslus, kurių klientas siekia naudodamasis investicinėmis paslaugomis.
 4. Darbuotojas, teikiantis klientui investicines paslaugas, surinkęs ir įvertinęs šio priedo 3 punkte nurodytą informaciją, turi rekomenduoti klientui ar potencialiam klientui konkrečias investicines paslaugas ir finansines priemones, kurios geriausiai atitiktų jo interesus.
 5. Jei darbuotojas, įvertinęs kliento žinias ir patirtį investavimo srityje, susijusias su konkrečiomis investicinėmis paslaugomis ar finansinėmis priemonėmis, kurias siūlo Valdytojas arba dėl kurių kreipiasi pats klientas ar potencialus klientas, nustato, kad investicinė paslauga ar finansinė priemonė konkrečiam klientui ar potencialiam klientui nėra tinkama, jis privalo klientą ar potencialų klientą apie tai įspėti. Įspėjimas gali būti pateikiamas ir standartizuota forma.
 6. Jei klientas ar potencialus klientas atsisako suteikti informaciją apie žinias ir patirtį investavimo srityje, susijusias su konkrečiomis investicinėmis paslaugomis ar finansinėmis priemonėmis, kurias siūlo Valdytojas arba dėl kurių kreipiasi pats klientas ar potencialus klientas arba pateikia nepakankamai informacijos apie savo žinias ir patirtį investavimo srityje, Valdytojas privalo įspėti klientą ar potencialų klientą, kad jo atsisakymas pateikti reikalingą informaciją arba ne visos reikalingos informacijos pateikimas neleidžia Valdytojui nustatyti, ar konkrečios investicinės paslaugos ir finansinės priemonės yra tinkamos klientui. Toks įspėjimas gali būti pateikiamas ir standartizuota forma.
 7. Valdytojo ir kliento sutartinius santykius ir jų tarpusavio teises ir pareigas bei kitas investicinių paslaugų teikimo sąlygas nustatantys dokumentai saugomi ne trumpiau kaip 10 metų ir visais atvejais visą Valdytojo ir kliento santykių laikotarpį.
 8. Valdytojas pranešimus klientui apie jam suteiktas paslaugas teikia sutartyje su klientu nustatyta tvarka .
 9. Valdytojas, teikdamas klientui investicinę paslaugą, veikia taip, kad būtų pasiektas geriausias įmanomas rezultatas klientui, atsižvelgiant į finansinių priemonių kainą, pavedimo įvykdymo išlaidas, greitį, pavedimo įvykdymo ir atsiskaitymų tikimybę, pavedimo dydį, turinį ir kitas pavedimo įvykdymui svarbias aplinkybes.
 10. Investiciniai sprendimai dėl klientui teikiamos investicinės paslaugos priimami laikantis Valdytojo nustatytos investicinių sprendimų priėmimo tvarkos.
-